

Čtyři roky svévolného zadržování v Bělorusku - represivní opatření proti členům organizace Viasna musí skončit

22.7.2025 - | Člověk v tísni

Uplynuly již čtyři roky od svévolného zadržení laureáta Nobelovy ceny míru a předsedy Viasny Alese Bialiatškiho, viceprezidenta FIDH Valiantsina Stefanovica a právníka Viasny Uladzimira Labkoviche dne 14. července 2021 při bezprecedentním zásahu proti běloruské občanské společnosti. Na základě smyšlených a politicky motivovaných obvinění byli 3. března 2023 odsouzeni k deseti, devíti a sedmi letům vězení. V době vydání této zprávy jsou stále svévolně vězněni a jsou neustále vystaveni drsným podmínkám a špatnému zacházení. Zejména situace Alese Bialiatškiho je velmi alarmující: korespondence s jeho rodinou je sporadická- jeho žena od něj naposledy dostala dopis v prosinci 2024 a je pravděpodobné, že její dopisy k němu nedorazily. Neexistují také žádné důkazy o tom, že by mu byla poskytována adekvátní a včasná lékařská péče pro jeho chronická onemocnění, což vyvolává vážné obavy, že se jeho zdravotní stav zhoršuje kvůli podmínkám věznění.

Závažné represe proti Centru pro lidská práva Viasna - jedné z předních běloruských organizací na ochranu lidských práv, která dlouhodobě stojí v čele běloruského hnutí za lidská práva - jehož čtyři členové jsou v současné době ve vězení, zůstávají velmi znepokojivé. Represálie proti této organizaci a jejím členům jsou součástí širšího zásahu proti občanské společnosti v Bělorusku, zejména po masových protestech proti zfalšovaným prezidentským volbám v roce 2020. V důsledku protestů úřady uzavřely všechny lidskoprávní a jiné nezávislé organizace, takže v zemi nezůstala ani jedna legálně fungující lidskoprávní nevládní organizace. K 2. červenci 2025 zůstává v Bělorusku z politických důvodů svévolně zadržováno 1 164 osob, mezi nimiž jsou Ales Bialiatški, Valiantsin Stefanovic, Uladzimir Labkovich, Marfa Rabkova, odsouzená k téměř 15 letům vězení, a Nasta Loika, spoluzakladatelka organizace Human Constanta, která si odpykává sedmiletý trest.

Všichni byli vystaveni pronásledování, špatnému zacházení a/nebo mučení a byl jim odepřen přístup k právní pomoci. Podepsané organizace vyzývají běloruské úřady, aby za všech okolností zaručily fyzickou integritu a psychickou pohodu Alesa Bialiatškeho, Valiantsina Stefanoviče, Uladzimira Labkoviche a Marfy Rabkové, jakož i všech ostatních svévolně zadržovaných obhájců lidských práv, a aby je okamžitě a bezpodmínečně propustily.

Organizace odsuzují pokračující represe v Bělorusku a zdůrazňují, že politicky motivované, svévolné obtěžování a špatné zacházení s obhájci lidských práv v Bělorusku musí skončit. Dále vyzývají k mezinárodní odpovědnosti a okamžitému zastavení všech forem politicky motivovaného pronásledování - včetně eskalujícího nadnárodního útlaku - zaměřeného na běloruské obhájce lidských práv a občanskou společnost jako celek, ať už v Bělorusku nebo v zahraničí.

Podepsané organizace nakonec vyzývají běloruské úřady, aby zajistily, že obhájci lidských práv budou moci vykonávat své legitimní činnosti bez obav z odvetných opatření a bez jakýchkoli omezení nebo nuceného exilu.

Signatáři:

- Netherlands Helsinki Committee

- Human Rights Center, Georgia
- Citizens' Watch
- Civil Society Institute, Armenia
- ILI Foundation, Kazakhstan
- Center for Civil Liberties, Ukraine
- PROMO-Lex
- Memorial Human Rights Defense Center
- ADC Memorial
- Human Rights Movement Bir Duino-Kyrgyzstan
- Human Rights House Foundation
- Respect-Protect-Fulfill
- ARTICLE 19
- European Platform for Democratic Elections
- Europäischer Austausch gGmbH
- Expert Forum
- FIDH (International Federation for Human Rights), v rámci Observatoře pro ochranu obhájců lidských práv
- Front Line Defenders
- Helsinki Citizens Assembly- Vanadzor
- Human Rights Center, Georgia
- Human Rights Center Viasna
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Movement Bir Duino-Kyrgyzstan
- Human Rights Watch
- ILI Foundation, Kazakhstan
- Institute for Public Environment Development
- International Bar Association's Human Rights Institute (IBAHRI)
- International Society for Fair Elections and Democracy (ISFED)
- Kazakhstan International Bureau for Human Rights and Rule of law (KIBHR)
- Lawtrend
- Legal Initiative
- LIBERECO - Partnership for Human Rights
- Memorial Human Rights Defense Center
- Memo98
- Netherlands Helsinki Committee
- Norwegian Helsinki Committee
- Östgruppen
- OMCT (World Organisation Against Torture), v rámci Observatoře pro ochranu obhájců lidských práv PEN Belarus
- Člověk v tísni
- Political Accountability Foundation
- Promo-LEX
- REDRESS
- Respect-Protect-Fulfill
- Right Livelihood
- Transparency International Anticorruption Center Armenia
- Unhack Democracy